

Aan de orde is de behandeling van de wetsontwerpen:

Naturalisatie van Anastasiadis, Traianos en 23 anderen (13 925);

Naturalisatie van Amram, Shaul en 24 anderen (13 926);

Naturalisatie van Al-far, Mohamed Salim Darwish en 28 anderen (13 927);

Naturalisatie van Atalah, Derradji en 22 anderen (13 938);

Naturalisatie van Bock, Herman Willem Carel en 22 anderen (13 968);

Naturalisatie van Angulo Carmona, Alejandro Fidel en 25 anderen (13 973);

Naturalisatie van Alberts, Wolfgang Hubert en 24 anderen (13 975);

Naturalisatie van Aijal, Pieter en 25 anderen (13 979);

Naturalisatie van de Fretes, Clandina Adeline en 24 anderen (13 997);

Naturalisatie van Alfons, Julius Zachach en 24 anderen (13 998);

Naturalisatie van Angkotta, Eva Yvonne Maartje en 26 anderen (13 999);

Naturalisatie van D'Achille, Panfilo en 24 anderen (14 000);

Naturalisatie van Ang, Hok Nio en 24 anderen (14 001);

Naturalisatie van Aijal, Wilhelmina Elisabeth en 27 anderen (14 002);

Naturalisatie van Van den Bossche, Monique Marie en 24 anderen (14 003);

Naturalisatie van Balcar, Peter en 23 anderen (14 004);

Naturalisatie van Bädilla, Fauzi en 23 anderen (14 012);

Naturalisatie van Ayal, Leonora en 26 anderen (14 013);

Naturalisatie van Akihary, Eliza en 25 anderen (14 031);

Naturalisatie van Balandis, Iosif en 25 anderen (13 936);

Wijziging van hoofdstuk VIII (departement van Onderwijs en Wetenschappen) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1975 (Uitgaven voortvloeiende uit de maatregelen op onderwijsgebied, aangekondigd in de Nota inzake de Werkgelegenheid, gedrukte stukken 1974-1975 - 13 318) (13 877);

Wijziging van enkele bepalingen van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs, de Wet universitaire bestuurshervorming 1970 en de Wet van 12 november 1975, Stb. 656 (Herstructurering wetenschappelijk onderwijs) (13 958);

Wijziging van de Financiële-Verhoudingswet 1960 (13 869);

Wijziging van de wet van 26 juni 1975 tot wijziging van de Woningwet en de Overgangswet ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (13 986);

Regelen met betrekking tot het aanhouden van voorraden aardolieproducten (Wet voorraadvorming aardolieproducten) (11 327);

Wijziging van hoofdstuk VII (departement van Binnenlandse Zaken) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1975 (Kosten van algemene loon- en salarismaatregelen en daarmede verband houdende voorzieningen) (13 839);

Deze wetsontwerpen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Wijziging van de Beginselenwet gevangeniswezen ten aanzien van de rechtspositie van gedetineerden (12 337)**.

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **H.C.G.L. Polak** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zeker wie voor het eerst het woord voert in deze vergadering dient zich met een zekere ingetogenheid te gedragen en de verleiding weerstand te bieden om met een zekere uitvoerigheid in te gaan op de veelvuldige problemen en moeilijkheden, die zich in het gevangeniswezen voordoen, ook al is vandaag een betrekkelijk beperkt wetsontwerp ter zake aan de orde.

De beperktheid valt al dadelijk te bespeuren wanneer men het wetsontwerp legt naast de boeiende en uitvoerige nota over de beleidsvraagstukken van het gevangeniswezen, die heden niet aan de orde is, maar die wij allen natuurlijk met grote aandacht en interesse hebben gelezen.

Het onderwerp is wel van groot gewicht.

De gevangenis is een vorm van samenleving zoals vele andere vormen van samenleving, naast de grote waar in wij ons allen bevinden, zijn aan te wijzen. De directeur, de staf, de gevangenen, de bewaarders, allen met hun eigen rechten en plichten, dienen in een zeker evenwicht hun taken te kunnen volbrengen.

Het spreekt vanzelf dat de taak en de positie van de directeurs van de gevangenis en de huizen van bewaring zomede van hun medewerkers in het huidige tijdsbestel moeilijker en zwaarder zijn geworden. Hun taak is de laatste jaren zeker niet gemakkelijker gebleken, doordat het normbesef in onze maatschappij wat lijkt te zijn afgenomen en er een grotere tolerantie

en onverschilligheid lijkt te zijn doorgebroken ten aanzien van afwijkend gedrag.

Het zijn vanouds niet de meest orde-lievende en volgzaamste figuren die in onze penitentiaire inrichtingen een onderkomen moeten krijgen, hopelijk zeer tijdelijk slechts, en die er thans verzeild raken zijn veelal weinig orde, regelmaat en discipline gewend. Toch is het nodig, dat allen die zich in de gevangenis bewegen, hetzij als directie, hetzij als staf, hetzij als bewaarder, hetzij als gedetineerde, met elkander in harmonie hun taak en hun verrichtingen kunnen uitvoeren. In een continu proces moet gezocht worden naar een zeker compromis tussen aan de ene kant de noodzaak dat in de inrichting orde en tucht worden verzekerd, zoals dat in elk samenlevingsverband noodzakelijk is en anderzijds de in de Beginselenwet gevangeniswezen neergelegde plicht van de overheid, ernaar te streven dat de tenuitvoerlegging van de straf tevens dienstbaar wordt gemaakt aan de voorbereiding van de terugkeer der gedetineerden in de maatschappij.

Dit laatste is eigenlijk een vanzelfsprekende opdracht, maar het kan niet genoeg herhaald worden. En wat is deze opdracht ontzettend moeilijk te volvoeren! Te gelegener tijd - ik mag mij er eigenlijk al op verheugen - komen wij nog wel te spreken over de vruchten die men in dit opzicht met gevangenisstraf eventueel zou kunnen plukken, wanneer de tweede tranche van de voorstellen van de commissie Van Binsbergen in deze vergadering aan de orde komt. Nu moet ik mij ertoe beperken - het is niets nieuws, maar slechts pour acquit de consciense - te accentueren dat men gevangenisstraf, wil men althans de terugkeer van de gedetineerde in de maatschappij werkelijk voorbereiden, minder mag zien als vrijheidsbeneming dan wel als een zekere vrijheidsbeperking. De gevangenis kan en moet voor de gevangene een oefenschool zijn voor de vrijheid, die hem buiten de muren wacht. Ik geloof dat ik beter zou kunnen zeggen: Een oefenschool voor de grotere vrijheid die hem buiten de muren wacht. Want aan niemand onzer is volledige vrijheid gegund. Integendeel, wij leven samen en moeten ons dus realiseren dat wij met anderen voortdurend rekening moeten houden.

Evenals buiten de muren van de gevangenis bestaan er intramuraal plichten en bestaan er intramuraal rechten voor allen, die er werken en verblijven. Sommige plichten - sommige slechts - worden door sancties verzekerd; sommige rechten met bijzondere

Naturalisaties

Onderwijs en

Wetenschappen

Onderwijs

Financiële Verhoudingswet

Volkshuisvesting

Aardolieproducten

Binnenlandse Zaken

Gevangeniswezen

Polak

waarborgen omkleed. Het is goed voor de gedetineerden dat ook in de gevangenis, die oefenschool der vrijheid, door hen bespeurd kan worden dat op overtreding van sommige plichten duidelijke sancties staan, die in evenwicht moeten zijn tot de overtreding van de norm – dit is de ene kant van het wetsontwerp – en dat er anderzijds door hen in actie gekomen kan worden wanneer hun rechten in gevaar komen. Zij behoren te weten dat zij wat dat betreft niet weerloos zijn.

Mag ik, na dit gezegd te hebben, enkele opmerkingen maken over de twee aspecten die ik zoëven heb aangeduid: de sancties die op de overtreding van sommige normen staan en de waarborgen waarmee sommige van gedetineerdes rechten zijn omringd?

In de eerste plaats dit: Wij betuigen graag onze grote instemming met het écarteren van een aantal archaische tuchtstraffen als het slaan in de boeien en het zetten op water en brood, die weliswaar in de tijd van Fulco de Minstreel in zwang waren, maar die in het huidige tijdsgewricht toch weinig actuele betekenis meer mogen hebben en gelukkig al niet meer blijken te worden toegepast. Wat niet nodig is, kan rustig vervallen.

De verkorting van de termijn voor de opsluiting in een strafcel en voor de normale afzondering van 4 weken tot 14 dagen verdient zonder meer bijval. Maar toch moeten wij oppassen. Het is niet zomaar een verkorting. Het is een verkorting, die ons allen deugd moet doen nu ook in de zogenaamde hoogbeschaafde landen het spook van datgene wat men sensorische deprivatie noemt door de coulissen loert. De sensorische deprivatie treedt op wanneer men gevangenen (te lang) in volstreekte afzondering houdt. Het schijnt gebeurd te zijn dat in Noord-Ierland en West-Duitsland wat dat betreft niet volstrekt gaaf en onbestreden is gehandeld door de desbetreffende overheden. Een eenzame afzondering kan alras tot verschraling en verval van de persoonlijkheid leiden. Ik uit hier geen enkele beduchtheid op dit moment voor een persoonlijkheidsdesintegratie als gevolg van 14 dagen strafcel of afzondering, die ondergaan wordt in een Nederlandse gevangenis. Het ontbreken van elk geluid, het ontzeggen van elk sociaal contact is hier nooit gebleken. Uithongering der zintuigen, zoals men dat noemt, is elke gevangenisdirectie en ook natuurlijk de verantwoordelijke bewindslieden een gruwel. Ik ben daarvan overtuigd.

Het is dan ook heel prettig om te bespeuren dat uit de voorgestelde schrapping van artikel 44, lid 5, van de huidige Beginselenwet Gevangeniswezen mag worden afgeleid dat ook degene, die disciplinair in afzondering wordt gezet, recht heeft om dagelijks tenminste een half uur beweging in de open lucht te mogen genieten. Bovendien meen ik te weten dat de geneeskundige begeleiding in Nederland uiterst zorgvuldig wordt georganiseerd. Ik verneem graag of de gestichtsarts verhoogde aandacht besteedt aan degenen, die in eenzame afzondering in een strafcel of een normale cel verblijven. Voor alle zekerheid wil ik zelfs de Staatssecretaris vragen of in onze gevangnissen de hand wordt gehouden aan artikel 32 van de 'Standard minimum rules for the treatment of prisoners' die in 1955 door het VN-congres over de misdaad werd vastgesteld en welk verdrag in 1973 door het Ministerscomité van de Raad van Europa is aangepast. Dat artikel 32 luidt: 'Straffen, bestaande uit algehele afzondering of andere straffen, die een ongunstige invloed zouden kunnen hebben op het lichamelijk en geestelijk welzijn van de gedetineerde, mogen slechts worden opgelegd indien de gestichtsarts de gedetineerde heeft onderzocht en schriftelijk heeft verklaard, dat deze in staat is die straf van eenzame afzondering te doorstaan'. Ik zou het zeer waarderen indien de Staatssecretaris dienaangaande enige nadere mededelingen zou willen doen.

Een derde opmerking inzake de wijziging in het sanctiesysteem gaat ook over de strafcel. In dat verband veroorloof ik mij de vraag of naar het oordeel van de Staatssecretaris deze disciplinaire straf van eenzame afzondering van maximaal 14 dagen geacht kan worden zich nog te verdragen met het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, nu immers het Europees Hof een uitspraak heeft gedaan in de zaak van de vijf soldaten tegen het Rijk der Nederlanden. Het Hof heeft uitgesproken dat de straf van militair zwaar arrest, die een aanzienlijke leedtoevoeging meebrengt, niet werd uitgesproken door een gerechtelijke instantie maar uitsluitend in tuchtrechtelijk verband en daarom in strijd was met het verdrag. De gewone gevangene heeft niet de plicht om te verblijven in een strafcel. Degene, die daartoe tuchtrechtelijk is veroordeeld, moet in de strafcel verblijven. Deze plicht tot verblijf in een strafcel is niet uitgesproken door een rechterlijk orgaan. Verdraagt zich dat met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens?

De disciplinaire straffen kunnen volgens artikel 102 van de Gevangenismaatregel voorwaardelijk worden opgelegd. Ik verheug mij over deze mogelijkheid, maar verbaas mij wel over een tweetal dingen. Waarom is deze mogelijkheid van voorwaardelijke correctie niet in de Beginselenwet Gevangeniswezen zelf opgenomen, evenals immers de voorwaardelijkheid van normale straffen in het Wetboek van Strafrecht zelf haar plaats heeft gevonden? Is door de Staatssecretaris en zijn medewerkers bij de voorbereiding van deze wijziging van de Beginselenwet ook overwogen om de bepaling betreffende de voorwaardelijkheid die nu nog in de Gevangenismaatregel staat over te brengen naar de Beginselenwet? Zo ja, waarom is daartoe van de zijde van de Staatssecretaris dan toch niet overgegaan? En zo nee, is de Staatssecretaris dan bereid zich over dat vraagstuk te buigen?

De tweede vraag die ik in verband met de voorwaardelijkheid wil stellen is de volgende. Het is mij opgevallen dat anders dan in de artikelen 14a tot en met 14d van het Wetboek van Strafrecht is gebeurd, in artikel 102 van de Gevangenismaatregel met geen woord wordt aangegeven wat wel en wat niet als algemene of bijzondere voorwaarde mag worden ingebracht. Zou de Staatssecretaris, die voor en na heeft gezegd – ik heb dit ook in de memorie van toelichting op de begroting van Justitie gelezen – dat hij een herziening van de Gevangenismaatregel voorbereidt, hieraan aandacht willen geven? Ik wantrouw niemand, maar vind wel dat de gedetineerde, die gedurende zijn detentie zéér weerloos is, er recht op heeft, te weten hoe en van welke makelij het draadje moet of mag zijn, waaraan het zwaard van Damocles boven zijn hoofd hangt. Ook hebben de thans te creëren beklaginstanties enig richtsnoer van node, wanneer zij beoordelen of een maatregel al dan niet terecht voorwaardelijk is opgelegd en of de desbetreffende voorwaarden, die daarbij naar voren zijn gebracht, de toets van een kritiek kunnen doorstaan, want enige toets ontberen zij.

Mijnheer de Voorzitter! Mag ik mij veroorloven wat te schamperen over de straf van berisping? Wat is daarvan toch de zin? Voor zover ik heb kunnen nagaan, heeft de commissie-Mulder de straf van berisping niet voorgesteld. De memorie van toelichting zegt slechts: 'De straf van berisping zal in elk gesticht toepassing kunnen vinden'.

Polak

De memorie van antwoord voegt daar dan een platitudes aan toe, namelijk dat deze straf toegepast zal kunnen worden, als weliswaar een disciplinaire straf op haar plaats lijkt, maar alle omstandigheden in aanmerking genomen een zwaardere sanctie niet nodig is. Dat lijkt mij 'x' in 'y' uitdrukken, maar nauwelijks dienstig om althans mij ervan te overtuigen dat de straf van berisping een zeker nut heeft, te minder als men voor ogen houdt dat de modale gedetineerde waarschijnlijk niet aldus gestructureerd zal zijn, dat hij bijzonder onder de indruk zal komen van een geformaliseerde uitbrander, zoals men de berisping ook mag noemen. Mij dunkt dat de berisping echt overbodig is, omdat een voorwaardelijke oplegging van een geldbedragje of een voorwaardelijke afzondering van een avond of nacht op zijn minst evenveel vruchten voor verbeterd gedrag zal kunnen dragen.

Ten slotte wil ik de Staatssecretaris de vraag stellen of, welke disciplinaire straf er ook wordt opgelegd, de disciplinaire straf in elk geval zal eindigen op het moment dat de normale straf-tijd tot een einde komt.

Wie op zijn laatste dag iets heel ernstigs doet en 14 dagen strafcel krijgt, mag er toch op rekenen dat hij desondanks de volgende dag de vrijheid herkrijgt?

Ik maak nu enkele opmerkingen over het tweede deel van het wetsontwerp, waarin het gaat over het invoeren van het beklagrecht. In de eerste plaats wil ik de Staatssecretaris vragen, enige aandacht te geven aan artikel 57, waarin criteria worden genoemd die de beklagcommissie moet aanleggen bij het beoordelen van de vraag of een beklag door een gedetineerde al of niet terecht is voorgelegd. Er staat dat een beslissing kan worden herzien, indien bij afweging van alle in aanmerking komende belangen en omstandigheden dezelfde onredelijk of onbillijk moet worden geacht. Lezing van de memorie van antwoord is wat dat betreft noodzakelijk, omdat daarin op blz. 3 wordt omschreven wat dat precies betekent. Het uitgangspunt is dat, zoals in het administratieve beroepsrecht niet ongebruikelijk is, de toetsing aan die herzieningsgronden marginaal zal zijn. Alleen beslissingen die evident onredelijk en onbillijk zijn, komen voor herziening in aanmerking. Ze moeten dus evident onredelijk en onbillijk zijn. Ik de tekst van de wet staat iets heel anders. Daar staat niets over evident en in plaats van het woordje 'en', lees ik daar 'of'. Naar mijn gevoel blijft van

die marginaliteit van de beklagcommissie niet zo erg veel over, omdat de beklagcommissie al tot herziening kan overgaan wanneer zij misschien nog niet de overtuiging heeft dat de beslissing van de directeur onredelijk is, maar wel al tot de overtuiging is gekomen dat die beslissing – die eis is veel matiger – onbillijk is. Men is gauwer toe aan het oordeel dat iets onbillijk is, dan dat men zegt dat iets onredelijk is. Die twee elementen zijn niet cumulatief gesteld, maar alternatief. Het onbillijk zijn is al genoeg voor de beklagcommissie om tot herziening te besluiten. Ik vraag mij af, of het juist is dat uit de tekst van deze wet een eis van marginale toetsing kan worden gedestilleerd.

Ik wil dan iets zeggen over het in dit opzicht zeer opmerkelijke feit dat de afzondering kan worden opgelegd als disciplinaire straf maar ook als ordemaatregel. Dat is nogal een verschil. De bewindslieden hebben hier een mist van onzekerheid verspreid. In de mvt wordt geschreven op blz. 8 dat een gedetineerde 'die door aanhoudend tumult en agressief gedrag te veel hinder veroorzaakt voor orde en rust en een te groot risico is voor de veiligheid, moet kunnen worden overgebracht naar een plaats buiten het normale leefmilieu waar hij weinig of geen schade kan aanrichten. Als die overbrenging onder bepaalde omstandigheden onvermijdelijk is, kan zij beter bij wijze van tuchtstraf geschieden dan als maatregel van orde. Anders geeft men de rechtswaarborgen prijs waarmee de oplegging en de tenuitvoerlegging van tuchtstraffen zijn en behoren te worden omgeven'. De gedachte die hieruit rijst en die bij mij onweerstaanbaar is gebleken, is dat tegen afzondering als ordemaatregel geen andere rechtsmiddelen openstaan dan alleen het beroep op de Minister op grond van artikel 24 van de Gevangenismaatregel als en zodra die afzondering langer dan een maand zou duren. Natuurlijk – dat is eigenlijk geen rechtsmiddel – is er de mogelijkheid voor elke gedetineerde om zich altijd ongcensureerd tot de commissie van toezicht van het gesticht te wenden. Dat is echter iets anders dan een wezenlijk beklagrecht zoals hier in het ontwerp van wet is beschreven.

Dat was de memorie van toelichting. Op de blz. 21 en 22 van de memorie van antwoord lijken de stellers iets van hun boudheid in de memorie van toelichting te zijn geschrokken. Zij delen mede: De argumentatie op blz. 8 van de memorie van toelichting dat bij het toepassen van de isolatie als orde-

maatregel rechtswaarden vervallen, zou inderdaad de onjuiste indruk kunnen wekken dat beklag volgens de in het wetsontwerp omschreven procedure niet mogelijk is. Beklag tegen isolatie als ordemaatregel op de commissie van toezicht zal zowel mogelijk zijn indien een gedetineerde in een huis van bewaring in afzondering wordt geplaatst als in het geval, waarin deze afzondering een gedetineerde in een gevangenis betreft, voor zover in dit laatste geval de afzondering ten hoogste een maand duurt.

Daar staat nu net niet wat ik zo graag had willen lezen, namelijk dat men, als er een ordemaatregel van afzondering van minder dan een maand plaatsvindt, het beklagrecht heeft in de zin waarin het hopelijk tot stand zal komen, overeenkomstig het voorgestelde artikel 51 en volgende. Dan is er sprake van beklag tegen isolatie op de commissie van toezicht. Dat is naar mijn gevoel niet het echte beklag, want aan het einde van die blz. 21 staat duidelijk, dat dit uitsluitend op basis van die ene maand afzondering moet geschieden. Ik lees dat er wat dat betreft niet voldoende duidelijkheid is. Tijdens de mondelinge behandeling heeft de Staatssecretaris medegedeeld dat nog zal worden gezien, of de in artikel 24 van de in de gevangenismaatregel vervatte regeling moet worden aangepast aan de beroepsregeling die is voorgesteld in het nu aan de orde zijnde wetsontwerp.

De zaak is naar mijn gevoel van het allergrootste gewicht. Indien de afzondering van orde, die korter dan een maand duurt, inappellabel is, dan kan bij de directies onbewust de neiging groeien, liever die inappellabele ordemaatregel te nemen, die bovendien vier weken kan duren, dan over te gaan tot disciplinaire correctie, die slechts veertien dagen mag duren, ook al zou het gedrag van de betrokkene allerminst schuldeloos en onverwijtbaar geweest zijn en zou dus disciplinaire correctie op haar plaats geweest zijn.

Natuurlijk, dit zou détournement de pouvoir van. Van belang is dus de vraag, of de ordemaatregel van afzondering beklagbaar is of niet. Niet naar mijn gevoel volgens de voorgestelde beklaggrond sub a, omdat de afzondering als ordemaatregel nu eenmaal geen disciplinaire straf is. Al evenmin kan de gedetineerde wat dat betreft hulp krijgen bij de grondslag genoemd onder b, omdat het niet over brieven of bezoek gaat. Kan het dan misschien op basis van de derde genoemde beklaggrond, waar gesproken wordt over

Polak

de rechten die de gedetineerde kan ontlenuen aan de algemeen geldende voorschriften in het gesticht? Ik heb het gevoelen dat hij dat zou kunnen doen, indien hij kan aantonen, dat een zijner rechten is geschonden, die hij aan geldende voorschriften kan ontlenuen. Ziet de Staatssecretaris nu een met voeten getreden recht, waarop en op grond waarvan de betrokkene zich tot de beklagcommissie zou kunnen wenden? Ik ben buitengewoon benieuwd naar het antwoord op deze belangrijke vraag.

Het bemoeilijken van correspondentie of bezoek kan reden zijn tot beklag. Ik waardeer dit. Het onderhouden van de band met familie en vrienden moet zoveel mogelijk bewaard blijven. Zoals de memorie van toelichting zegt: het moet aan geen twijfel onderhevig zijn dat op dit terrein de gedetineerde hoe dan ook een klaagrecht heeft. Is behalve de weigering van de directeur om bepaalde bezoekers toe te laten ook appellabel een beslissing van de directeur om bij het toegelaten bezoek een toezicht houdend persoon aanwezig te doen zijn? Dat is een casuspositie die niet op grond van nr. B appellabel is, omdat de directeur wat dat betreft een discretionaire bevoegdheid heeft. Die appellabiliteit kan worden geconstrueerd als men ervan uitgaat, dat de gestrafte in een gevangenis in beginsel recht heeft op ongecontroleerd bezoek en dat de directeur alleen in bijzondere gevallen van oordeel mag zijn, dat toezicht daarbij noodzakelijk is. Is men aan de andere kant van oordeel, dat het bezoek aan een gedetineerde in beginsel gecontroleerd dient te geschieden, dan is niet appellabel een beslissing van de directeur, daarvan niet af te wijken en de normale lijn te blijven volgen.

De tweede vraag over het regelen van de correspondentie en het bezoek betreft het navolgende. Ik las in de memorie van antwoord op blz. 13, dat het in de bedoeling van de Staatssecretaris ligt per inrichting voorschriften vast te stellen omtrent het voeren van telefoongesprekken met mensen buiten het gesticht. Mag ik ervan uitgaan, dat weigeringen van de directeur – binnenkort krijgen we deze kwestie, omdat het in de desbetreffende voorschriften zal worden geregeld – hoe dan ook grond tot beklag zullen zijn, omdat de reden voor deze beklaggrond nu eenmaal is het onderhouden van het contact tussen de gedetineerden en de zijnen en wat dat betreft het mogen voeren van telefoongesprekken even belangrijk zo niet belangrijker is als het mogen corresponderen

met thuis? Jammer vind ik het wel, dat deze beklaggrond zich formeel beperkt tot correspondentie en bezoek, zeker nu binnenkort ook nog – naar mededeling van de bewindsman – de mogelijkheid van weekendverlof zal worden uitgebreid en geïnstitutionaliseerd. Bij die kwesties past natuurlijk ook een zekere beklagmogelijkheid. Dat zal de Staatssecretaris mij wel willen toegeven.

Waar vindt de gedetineerde nu eigenlijk de rechten die voor hem de basis kunnen zijn voor een beklag bij de commissie? Welke zijn de rechten die hij aan de in het gesticht geldende voorschriften kan ontlenuen? In de gevangenismaatregel staan natuurlijk rechten en in het huishoudelijk reglement staan ze ook. Zijn er nog andere vindplaatsen voor zijn rechten? In de Tweede Kamer heeft de Staatssecretaris gezegd, dat aan circulaire's geen rechten kunnen worden ontleend, daar die instructienormen voor de directie bevatten. Na lezing van de memorie van antwoord op blz. 2 aan onze Kamer ben ik het spoor wat bijster geraakt, want daarin lees ik, dat er naast de huishoudelijke reglementen en naast de gevangenismaatregel er nog zijn 'algemeen geldende voorschriften omtrent de orde in de inrichtingen' en 'voorschriften die instructies inhouden over het te voeren regiem'. Beiden zouden ook rechten kunnen inhouden, waarop een gevangene zich kan beroepen. Ik begrijp dit niet zo goed. Ik heb mij voorgenomen nu maar verlangend uit te zien naar de herziene gevangenismaatregel en de herziene huishoudelijke reglementen waarheen zullen worden overgebracht alle rechten die de gedetineerden eventueel kunnen ontlenuen aan ministeriële circulaire's, die – dat is het grote bezwaar – aan de gedetineerden meestal onvoldoende bekend zijn. Spoed is geboden. Zou de Staatssecretaris dat met mij eens kunnen zijn?

Er is al heel veel gezegd en geschreven over de merkwaardige motiveringen die de Staatssecretaris gaf ten betoge van de wenselijkheid de straf die na beklag vernietigd of gewijzigd wordt niet uit de gevangenisregisters te schrappen. Door schrapping 'zou, zo staat in de memorie van antwoord, de mogelijkheid komen te ontbreken, te controleren hoe de directeur van zijn strafbevoegdheid gebruik maakt. Bovendien zou men zodoende gegevens verloren zien gaan over het gedrag van de gedetineerde. De Tweede Kamer, aangevoerd door de dames Kappeyne van de Coppello, Cornelissen en Haas, liep toen storm. De bewindsman zwichtte niet, maar kwam

wel duidelijk onder de indruk van deze aanval. Hij zegde toe, nader te zullen overwegen, of bepaalde stukken uit de penitentiaire registers zouden kunnen worden verwijderd zonder te veel andere gegevens van belang voor de begeleiding in de inrichting tevens in de prullenmand te doen verdwijnen. Zou de Staatssecretaris de resultaten van zijn overpeinzingen en bespiegelingen willen onthullen?

In artikel 58, laatste lid, wordt op de procedure bij de sectie gevangeniswezen – deze staat weer boven de beklagcommissie uit de inrichting; er is sprake van een soort Hoge Raad-functie – van toepassing verklaard artikel 53, tweede lid. Dit lid behelst, dat de beklagcommissie zitting houdt met drie leden en dat als voorzitter bij voorkeur een met rechtspraak belast lid van de rechterlijke macht optreedt. Mij dunkt, dat deze verwijzing niet juist kan zijn. De sectie kan in pleno het hoger beroep behandelen, maar men kan het ook in een commissie doen. Als de commissie de zaak behandelt, kan ik mij voorstellen, dat men artikel 53, lid 2, nodig heeft. Als de sectie het in pleno behandelt, kan het lid niet van toepassing zijn. Ik vind het dan ook wat boud gesproken, zoals in artikel 58, laatste lid, staat, dat die artikelen van overeenkomstige toepassing zijn.

Waarom wordt in artikel 58, laatste lid, niet het gehele artikel 57 van toepassing verklaard? Niet van toepassing wordt verklaard de *tournure*, waarin wordt gesteld op welke gronden de beklagcommissie de beslissing kan herzien. Dit is mij opgevallen. Weliswaar stelt men in artikel 58, dat de sectie van het gevangeniswezen – of de commissie daaruit – moet doen wat de beklagcommissie had behoren te doen, maar deze plicht ontstaat pas – zo zegt artikel 58 – nadat de sectie of de commissie heeft bevonden, dat het beroep ontvankelijk en gegrond is. De vraag, of de commissie het beroep ontvankelijk of gegrond bevindt, moet op grond van bepaalde criteria worden beantwoord. Dat kunnen naar mijn gevoelen niet anders zijn dan de criteria van artikel 57, die nu juist niet op deze rechtgang van toepassing zijn verklaard. Is er sprake van een vergissing van departementswege of vergis ik mij?

Ten slotte zouden wij het op hoge prijs stellen, als de Staatssecretaris zou toezeggen, dat jaarlijks de Staten-Generaal zouden worden geïnformeerd over de ervaringen, opgedaan met deze vernieuwing, die een wijziging inhoudt, waarover wij ons in het algemeen verheugen.